Työ ja turva -osasto/EK/lv 11.11.2024

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

HE 169/2024

**Asia: HE 169/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 §: n muuttamisesta**

Esityksen tavoitteena on saattaa luonnonmarjankerääjät normaalien maahantulomenettelyiden piiriin, sisällyttämällä luonnonmarjanpoiminta kausityölain soveltamisalaan. Lisäksi tavoitteena on korjata kausityölain soveltamisalaa, niin että se paremmin vastaa alakohtaiseen tarpeeseen kausittaiselle työvoimalle. Esityksellä tavoitellaan luonnonmarjankerääjien aseman parantamista, kun heille taataan vähimmäisansiot ja liiketoiminnan riski siirtyy yrityksille ja pois kerääjiltä.

SAK kannattaa hallituksen esitystä, joka tekisi luonnontuotteiden keräämisestä työsuhteista. Tämä takaisi poimijoiden pääsyn työsuhteita sääntelevien lakien piiriin ja vähentäisi riskiä joutua hyväksikäytön uhriksi.

Työsuhteisuus luonnollisesti yksin ei poistaisi hyväksikäytön mahdollisuutta, vaan edellyttää, että työsuojeluviranomaisilla on riittävästä resursseja lain toimeenpanoon valvontaan. Työnantajien tulisi myös kattaa poimijoille aiheutuvat matkakulut kansainvälisten vastuullisuusperiaatteiden mukaisesti. On myös tärkeää, että marjanpoimijoiden majoitusoloihin kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja siihen kohdistetaan systemaattista valvontaa viranomaisyhteistyössä myös jatkossa.

On huomioitava, että Ruotsissa ei ole kokonaan pystytty poistamaan ulkomaalaisten poimijoiden hyväksikäyttöä, koska siellä poimijat ovat usein työsuhteessa henkilöstövuokrausyrityksiin. Siksi on syytä olla huolissa poiminnan ympärille mahdollisesti syntyvistä vuokratyöjärjestelyistä ja ennakoivasti varautua niihin liittyviin lieveilmiöihin. Vuokratyö on kausityödirektiivissä ja –laissa sallittua, joten vuokratyötä ei voida tässä esityksessä lainsäädäntökeinoin estää.

SAK pitää hyvänä, että luonnonmarja-alan toimintatapoja ja poimijoiden aseman kehitystä aiotaan seurata lain voimaantulon jälkeen. Tärkeä seurattava asia olisi myös se, missä määrin muutoksilla on onnistuttu torjumaan ihmiskauppaa ja mitä täydentäviä toimenpiteitä alalle mahdollisesti tarvittaisiin estämään ulkomaisten luonnonmarjanpoimijoiden hyväksikäyttö.

SAK ilmaisee huolensa, että marjalakia ei tässä yhteydessä esitetä kumottavaksi eli se jää edelleen voimaan. Jatkossa sitä sovellettaisiin Suomessa muulla kuin kausityöhön oikeuttavalla oleskeluluvalla oleskeleviin ulkomaalaisiin, jotka haluavat lisäansioita keräämällä ja myymällä luonnonmarjoja yrityksille muussa oikeussuhteessa kuin työsuhteessa. SAK ei kannata tätä, koska se mahdollista edelleen

haavoittuvassa asemassa olevien ulkomaalaisten hyväksikäyttöä ja luo lainsäädäntöön eräänlaisen harmaan vyöhykkeen. SAK korostaa, että marjalain mahdollisia muutostarpeita tai jopa marjalain mahdollista kumoamista on syytä arvioida mahdollisimman pian.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Eve Kyntäjä
johtava asiantuntija
eve.kyntaja@sak.fi